Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
DEAN SPIELMANN
13 päivänä helmikuuta 2025 [1]

Asia C-743/24 [Alchaster II] [i]

Minister for Justice and Equality
vastaan
MA

(Ennakkoratkaisupyyntö – Supreme Court (ylin tuomioistuin, Irlanti))

Ennakkoratkaisupyyntö – Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen kauppa- ja yhteistyösopimus – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Pidätysmääräys – Luovuttaminen – Pidätysmääräyksen antaneen valtion tuomitun kannalta epäedullinen ehdonlaisjärjestelmän muutos – Perusoikeuden loukkaamisen riski – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohta – Nullum crimen, nulla poena sine lege -periaate

I Johdanto

1. Tämä Supreme Courtin (ylin tuomioistuin, Irlanti) esittämä ennakkoratkaisupyyntö on ensimmäinen tapaus, jossa unionin tuomioistuin tutkii Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 49 artiklan mukaisen rangaistuksen taannehtivuuskiellon ulottuvuutta, minkä vuoksi siirryn suoraan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen uraauurtavaan tuomioon Del Río Prada v. Espanja. [2] Kyseisen tuomion keskeinen kohta kuuluu seuraavasti:

”– – lainsäätäjän, hallintoviranomaisten tai tuomioistuinten lopullisen rangaistuksen määräämisen jälkeen tai sen täytäntöönpanon aikana toteuttamat toimenpiteet voivat johtaa pääasian käsitelleen tuomioistuimen määräämän ’rangaistuksen’ uudelleen määrittelyyn tai sen ulottuvuuden muuttamiseen. Kun näin tapahtuu, ihmisoikeustuomioistuin katsoo, että kyseisten toimenpiteiden olisi kuuluttava [Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 7 artiklan 1 kappaleessa] vahvistetun rangaistusten taannehtivan soveltamisen kiellon soveltamisalaan. Muussa tapauksessa valtiot voisivat vapaasti, esimerkiksi muuttamalla lakia tai tulkitsemalla voimassa olevia säännöksiä uudelleen, toteuttaa toimenpiteitä, joilla määrätyn rangaistuksen ulottuvuus määritetään taannehtivasti uudelleen tuomitun vahingoksi, vaikka tämä ei olisi voinut kuvitella tällaista kehitystä rikoksen tekohetkellä

[1] Alkuperäinen kieli: englanti.

[i] Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa asian minkään asianosaisen todellista nimeä.

[2] Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 21.10.2013, Del Río Prada v. Espanja (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 89 kohta; jäljempänä tuomio Del Río Prada v. Espanja).

tai rangaistuksen määräämisen ajankohtana. Tällaisessa tilanteessa [Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleelta] vietäisiin tehokas vaikutus niiden tuomittujen kannalta, joiden rangaistusten ulottuvuutta muutettiin jälkikäteen heidän vahingokseen. Ihmisoikeustuomioistuin korostaa, että tällaiset muutokset on erotettava rangaistuksen täytäntöönpanotapaan tehdyistä muutoksista, jotka eivät kuulu [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 7 artiklan 1 kappaleen soveltamisalaan.” [3]

2. Tämä lainaus osoittaa selvästi ja ytimekkäästi, että rangaistuksen määräämistä ja sen täytäntöönpanoa voi olla vaikea erottaa toisistaan. Näin on erityisesti silloin, kun on otettu käyttöön uusia sääntöjä, joiden väitetään liittyvän rangaistuksen täytäntöönpanoon, siten että henkilöltä evätään vapaus pidemmäksi aikaa kuin aikaisempien sääntöjen mukaan olisi ollut mahdollista.

3. Tässä Supreme Courtin ennakkoratkaisupyynnössä tuodaan nämä rajaamisvaikeudet selkeästi esiin. Se on jälleen yksi osoitus siitä, että vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artikla on ”yksinkertainen oikeudenmukaisuussääntö, jonka jokainen lapsi ymmärtäisi”, [4] kuten edesmennyt Lord Bingham on osuvasti kuvannut, on hankalampaa soveltaa tällaista sääntöä tiettyihin olosuhteisiin.

4. Esitän tässä ratkaisuehdotuksessa, että rangaistuksen määräämisen ja täytäntöönpanon välistä rajaa ei ole helppo määrittää ja että se edellyttää kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön tapauskohtaista tarkastelua.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Euroopan ihmisoikeussopimus

5. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan otsikko on ”Ei rangaistusta ilman lakia”. Sen 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Ketään ei ole pidettävä syypäänä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan rikos. Rikoksen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta ei saa määrätä.”

B Unionin oikeus

6. Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen kauppa- ja yhteistyösopimus (jäljempänä kauppa- ja yhteistyösopimus) [5] on SEUT 217 artiklaan [6] ja Euroopan atomienergiayhteisön

[3] Ks. tuomio Del Río Prada v. Espanja, 89 kohta.

[4] Ks. Bingham, T., *The Rule of Law*, Penguin Books, Lontoo, 2011, s. 79.

[5] EUVL 2021, L 149, s. 10.

[6] [Kauppa- ja yhteistyösopimuksen] sekä turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskevan Euroopan unionin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen sopimuksen tekemisestä unionin puolesta 29.4.2021 annettu neuvoston päätös (EU) 2021/689 (EUVL 2021, L 149, s. 2).

perustamissopimuksen 101 artiklaan [7] perustuva assosiaatiosopimus. Sopimusta sovellettiin aluksi väliaikaisesti 1.1.2021 alkaen, [8] minkä jälkeen se tuli voimaan 1.5.2021, kun Euroopan unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta olivat ratifioineet sopimuksen. [9] Kauppa- ja yhteistyösopimuksessa on seitsemän osaa. [10]

7. Kauppa- ja yhteistyösopimuksen ensimmäisen osan [11] II osastoon [12] sisältyvässä 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Yksityisten oikeudet”, määrätään seuraavaa:

”1. Rajoittamatta sosiaaliturvan yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan SSC.67 artiklan soveltamista ja unionin osalta tämän sopimuksen kolmatta osaa lukuun ottamatta minkään tässä sopimuksessa tai mahdollisissa täydentävissä sopimuksissa ei voida tulkita luovan henkilöille muita oikeuksia tai velvollisuuksia kuin osapuolten välillä kansainvälisen julkisoikeuden mukaisesti luodut oikeudet ja velvollisuudet eikä sallivan sitä, että tähän sopimukseen tai mahdollisiin täydentäviin sopimuksiin vedotaan suoraan osapuolten kansallisissa oikeusjärjestelmissä.

2. Osapuoli ei säädä omassa lainsäädännössään oikeudesta nostaa kanne toista osapuolta vastaan sillä perusteella, että toinen osapuoli on rikkonut tätä sopimusta tai mahdollista täydentävää sopimusta.”

8. Kolmas osa koskee lainvalvonta- ja oikeusyhteistyötä rikosasioissa.

9. Kauppa- ja yhteistyösopimuksen kolmannen osan I osastoon [13] sisältyvässä 524 artiklassa, jonka otsikko on ”Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelu”, määrätään seuraavaa:

”1. Tässä osassa määrätty yhteistyö perustuu osapuolten ja jäsenvaltioiden pitkäaikaiseen demokratian kunnioittamiseen, oikeusvaltioperiaatteeseen sekä muun muassa ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa esitettyjen yksilön perusoikeuksien ja -vapauksien suojeluun, ja siihen, että kyseisen yleissopimuksen mukaisten oikeuksien ja vapauksien toteutuminen osapuolten sisäisesti on tärkeää.

2. Mikään tässä osassa ei muuta velvollisuutta kunnioittaa perusoikeuksia ja oikeudellisia periaatteita, sellaisina kuin ne ilmenevät erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja unionin ja sen jäsenvaltioiden osalta [perusoikeuskirjassa].”

7 Hyväksynnän antamisesta sille, että Euroopan komissio tekee ydinenergian turvallista ja rauhanomaista käyttöä koskevaa yhteistyötä koskevan Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Euroopan atomienergiayhteisön välisen sopimuksen ja että Euroopan komissio tekee Euroopan atomienergiayhteisön puolesta Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen 29.12.2020 annettu neuvoston päätös (Euratom) 2020/2253 (EUVL 2020, L 444, s. 11).

8 Ks. kauppa- ja yhteistyösopimuksen 783 artiklan 2 kohta.

9 Ks. kauppa- ja yhteistyösopimuksen 783 artiklan 1 kohta sekä ilmoitus Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen ja Euroopan unionin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskevan sopimuksen voimaantulosta (EUVL 2021, L 149, s. 2560).

10 Yleiset ja institutionaaliset määräykset (ensimmäinen osa), Kauppa, liikenne, kalastus ja muut järjestelyt (toinen osa), Lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa (kolmas osa), Temaattinen yhteistyö (neljäs osa), Unionin ohjelmiin osallistumista, moitteetonta varainhoitoa ja rahoitusta koskevat määräykset (viides osa), Riitojenratkaisu ja horisontaaliset määräykset (kuudes osa) ja Loppumääräykset (seitsemäs osa).

11 Yleiset ja institutionaaliset määräykset.

12 Tulkintaperiaatteet ja määritelmät.

13 Yleiset määräykset

10. Kolmannen osan VII osastossa (596–632 artikla), jonka otsikko on ”Luovuttaminen”, vahvistetaan jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen luovuttamisjärjestelmä. Näitä määräyksiä on täydennetty liitteessä 43, jossa esitetään pidätysmääräykseen sisällytettävät tiedot. [14]

11. Kauppa- ja yhteistyösopimuksen 599 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jollei 600 artiklasta, 601 artiklan 1 kohdan b–h alakohdasta sekä 602, 603 ja 604 artiklasta muuta johdu, valtio ei saa kieltäytyä sellaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, kun kyseessä on seuraavanlainen käyttäytyminen, josta voi seurata enimmillään vähintään 12 kuukauden pituinen vapausrangaistus tai turvaamistoimenpide:

a) sellaisen henkilön käyttäytyminen, joka myötävaikuttaa siihen, että ryhmä henkilöitä, jotka toimivat yhteisessä tarkoituksessa, tekee yhden tai useamman Strasbourgissa 27 päivänä tammikuuta 1977 tehdyn terrorismin vastustamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa tarkoitetun terrorismirikoksen, tai kun kyseessä on huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa, tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely, vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen, sieppaus, laiton vapaudenriisto, panttivangiksi ottaminen tai raiskaus, vaikka kyseinen henkilö ei osallistuisikaan kyseisen rikoksen tai kyseisten rikosten varsinaiseen tekemiseen; myötävaikutuksen on oltava tahallista ja tehty tietoisena siitä, että osallistuminen edistää ryhmän rikollisen toiminnan toteutumista; tai

b) liitteessä 45 määritelty terrorismi.”

12. Kauppa- ja yhteistyösopimuksen 604 artiklan [15] c alakohdassa määrätään, että ”jos on painavia syitä uskoa, että etsityn henkilön perusoikeuksien suojelua saattaa kohdata todellinen uhka, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi tarvittaessa vaatia lisätakeita etsityn henkilön kohtelusta hänen luovuttamisensa jälkeen ennen kuin se päättää pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta”.

13. Kauppa- ja yhteistyösopimuksen 613 artiklan 2 kohdassa määrätään, että ”jos täytäntöönpaneva oikeusviranomainen toteaa, että määräyksen antaneen valtion antamat tiedot ovat riittämättömiä luovuttamisesta päättämiseksi, sen on pyydettävä, että tarvittavat lisätiedot erityisesti – – 604 artiklan – – osalta toimitetaan viipymättä, ja se voi määrätä tietojen vastaanottamiselle aikarajan – –”.

III Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14. Magistrates’ Courts of Northern Irelandin (Pohjois-Irlannin vähäisten asioiden piirituomioistuin, Yhdistynyt kuningaskunta) piirituomari (District Judge) antoi MA:sta 26.11.2021 neljä pidätysmääräystä. Ne koskevat neljää terrorismirikosta, [16] jotka väitetään tehdyn

[14] Kauppa- ja yhteistyösopimuksen 778 artiklan 2 kohdan r alakohdan mukaan liite 43 on kolmannen osan VII osaston erottamaton osa. Pidätysmääräyksen sisältöä ja muotoa koskevia määräyksiä annetaan myös kauppa- ja yhteistyösopimuksen 606 artiklassa.

[15] Kauppa- ja yhteistyösopimuksen 604 artiklan otsikko on ”Pidätysmääräyksen antaneelta valtiolta erityistapauksissa vaadittavat takeet”.

[16] Nämä neljä rikosta ovat 1) kielletyn järjestön jäsenyys, 2) terroritekoihin osallistuvan järjestön toiminnan johtaminen, 3) salaliitto terroritekoihin osallistuvan järjestön toiminnan johtamiseksi ja 4) terroritekojen valmistelu.

18.–20.7.2020. Näistä rikoksista ensimmäisestä voidaan määrätä enintään 10 vuoden vankeusrangaistus, kun taas kolmesta muusta rikoksesta voidaan määrätä elinkautinen vankeusrangaistus.

15. High Court (ylempi piirituomioistuin, Irlanti) määräsi 24.10.2022 antamallaan ratkaisulla sekä 24.10. ja 7.11.2022 antamillaan määräyksillä MA:n luovutettavaksi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja eväsi häneltä luvan valittaa Court of Appealiin (ylioikeus, Irlanti).

16. Supreme Court myönsi 17.1.2023 MA:lle luvan valittaa edellä mainituista High Courtin ratkaisusta ja määräyksistä.

17. MA väittää, että hänen luovuttamisensa on ristiriidassa nullum crimen, nulla poena sine lege -periaatteen kanssa.

18. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että jos MA luovutetaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja tuomitaan siellä vankeusrangaistukseen, hänen oikeuttaan päästä ehdonalaiseen vapauteen säännellään Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännöllä, joka on annettu sen jälkeen, kun ne rikokset väitetään tehdyn, joiden takia häneen kohdistetaan rikosoikeudellinen menettely.

19. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli epävarma siitä, onko tarpeen tutkia, oliko olemassa vaara peruskirjan 49 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, ja jos oli, miten täytäntöönpanevan oikeusviranomaisen olisi suoritettava tämä tutkimus kauppa- ja yhteistyösopimuksen ja peruskirjan nojalla, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen.

20. Unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan Alchaster,[17] että kauppa- ja yhteistyösopimuksen 524 artiklan 2 kohtaa ja 604 artiklan c alakohtaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on – silloin, kun kyseisen sopimuksen perusteella annetun pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö vetoaa siihen, että on olemassa vaara kyseisen 49 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, jos hänet luovutetaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, koska ehdonalaisen vapauttamisen edellytyksiä on muutettu kyseisen henkilön kannalta epäedullisesti niiden rikosten oletetun tekemisen jälkeen, joista häntä syytetään – tarkasteltava itsenäisesti tämän vaaran olemassaoloa ennen kuin se lausuu kyseisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta tilanteessa, jossa kyseinen oikeusviranomainen on jo sulkenut pois vaaran siitä, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaa rikottaisiin, tukeutumalla Yhdistyneen kuningaskunnan yleisesti tarjoamiin takeisiin Euroopan ihmisoikeussopimuksen noudattamisesta ja kyseisen henkilön mahdollisuuteen valittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Tämän tarkastelun päätteeksi kyseinen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä kyseisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain, jos sen jälkeen, kun se on pyytänyt pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta lisätietoja ja -takeita, sillä on käytettävissään objektiivisia, luotettavia, tarkkoja ja asianmukaisesti päivitettyjä tietoja, jotka osoittavat, että on olemassa todellinen vaara siitä, että kyseessä olevan rikoksen tekopäivänä voimassa olleen rangaistuksen ulottuvuus muuttuu siten, että määrätään alun perin määrättyä rangaistusta ankarampi rangaistus.

[17] Ks. tuomio 29.7.2024 (C-202/24, EU:C:2024:649, 98 kohta ja tuomiolauselma).

21. Kyseisen tuomion perusteella ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyysi kauppa- ja yhteistyösopimuksen 613 artiklan 2 kohdan nojalla Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisia toimittamaan lisätietoja Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännöstä, jota sovellettaisiin MA:han, jos hänet tuomittaisiin yhdestä tai useammasta rikoksesta, joista häntä syytetään. Magistrates' Courts of Northern Irelandin piirituomari vastasi pyyntöön 17.9.2024.

22. Tämän vastauksen jälkeen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvistaa, että silloin, kun pääasiassa kyseessä olevat rikokset tehtiin, tuomioistuimen, joka määräsi määräaikaisen vankeusrangaistuksen, oli vahvistettava ”vankeusaika”, joka voi olla enintään puolet määrätystä rangaistuksesta ja jonka päätyttyä rikoksentekijä oli päästettävä ehdonalaiseen vapauteen. Elinkautisen vankeusrangaistuksen, pituudeltaan määrittelemättömän vankeusrangaistuksen tai pidennetyn vankeusrangaistuksen tapauksessa ehdonalainen vapauttaminen oli mahdollista tietyn ajanjakson päätyttyä vain, jos Pohjois-Irlannin ehdonalaislautakunta (Parole Commissioners for Northern Ireland, Yhdistynyt kuningaskunta) katsoi, että tuomitun henkilön vankeuden jatkaminen ei ole tarpeen yleisön suojelemiseksi.

23. Pohjois-Irlannin 30.4.2021 alkaen myös ennen kyseistä päivämäärää tehtyihin rikoksiin sovellettavan ehdonalaisjärjestelmän mukaan tietystä terrorismirikoksesta määrättävä määräaikainen vankeusrangaistus muodostuu tuomioistuimen määräämästä ”asianmukaisesta vankeusajasta” ja yhden vuoden ajanjaksosta, jonka ajan tuomittu on ehdonalaisessa vapaudessa, ja näiden kokonaispituus ei saa ylittää enimmäisvankeusaikaa. Henkilö voi päästä ehdonalaiseen vapauteen suoritettuaan kaksi kolmasosaa ”asianmukaisesta vankeusajasta”, jos ehdonalaislautakunta on vakuuttunut siitä, että hänen vankeutensa jatkaminen ei ole tarpeen yleisön suojelemiseksi.

24. Säännöt, jotka koskevat elinkautiseen vankeusrangaistukseen, pituudeltaan määrittelemättömään vankeusrangaistukseen tai pidennettyyn vankeusrangaistukseen tuomitun henkilön ehdonalaista vapauttamista, eivät ole merkityksellisiä nyt käsiteltävässä asiassa, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut, että MA:n väitteet koskevat ainoastaan määräaikaisia vankeusrangaistuksia koskevien sääntöjen muuttamista.

25. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että on olemassa todellinen mahdollisuus, että MA tuomitaan määräaikaiseen vankeusrangaistukseen, jos hänet palautetaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, ja että kyseessä oleva muutos johtaa siihen, että tällaiseen vankeusrangaistukseen tuomitut henkilöt pysyvät pidempään vangittuina. Se pyrkii selvittämään, voidaanko muutoksen, jonka seurauksena poistetaan järjestelmä, jossa pääsy ehdonalaiseen vapauteen oli automaattista, katsoa koskevan ainoastaan rangaistusten täytäntöönpanoa vai onko sen katsottava muuttavan taannehtivasti itse rangaistuksen ulottuvuutta.

26. Tässä tilanteessa Supreme Court päätti 22.10.2024 antamallaan määräyksellä, joka saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 24.10.2024, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Tarkoittaako muutettujen sääntöjen soveltaminen rikoksesta tai rikoksista tuomittuun henkilöön, jolle on määrätty määräaikainen vankeusrangaistus (määräaikaisia vankeusrangaistuksia) – minkä seurauksena hänen on suoritettava vähintään kaksi kolmasosaa rangaistuksesta ja sen jälkeen hänellä on vain ehdollinen oikeus päästä ehdonalaiseen vapauteen vaarallisuuden arvioinnista riippuen, kun taas väitettyjen rikosten tekohetkellä sovellettujen sääntöjen mukaan kyseisellä henkilöllä olisi lain mukaan ollut automaattinen oikeus päästä

ehdonalaiseen vapauteen suoritettuaan puolet tästä rangaistuksesta –, että tuomitulle on määrätty väitettyjen rikosten tekohetkellä sovellettavaa rangaistusta ’ankarampi rangaistus’ niin, että perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohtaa on rikottu?”

IV Menettely unionin tuomioistuimessa

27. Supreme Court pyysi nyt käsiteltävän asian käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä.

28. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdassa määrätään, että unionin tuomioistuimen presidentti voi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnöstä tai poikkeuksellisesti omasta aloitteestaan päättää esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan, että ennakkoratkaisupyyntö käsitellään nopeutetussa menettelyssä, jos asian laatu edellyttää, että asia käsitellään ensi tilassa. [18]

29. Unionin tuomioistuimen presidentti päätti 26.11.2024 esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnön siitä, että ennakkoratkaisupyyntö käsitellään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä. [19] Unionin tuomioistuimen presidentti perusteli päätöstään sillä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymys on esitetty SEUT 267 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetussa asiassa, joka koskee pidätettyä henkilöä. Sitä paitsi kysymyksen luonteen ja sen esittämisolosuhteiden perusteella vastaus voi vaikuttaa asianomaisen henkilön pysyttämiseen säilössä. [20]

30. Unionin tuomioistuimen presidentti asetti kirjallisten huomautusten esittämisen määräajaksi 10.12.2024. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 2 kohdan mukaisesti istuntopäiväksi määrättiin 21.1.2025.

31. Pääasian asianosaiset, Euroopan komissio ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus esittivät kirjallisia huomautuksia. [21] Kaikki osapuolet osallistuivat edellä mainittuun istuntoon.

V Arviointi

32. Tämä on toinen kerta puolen vuoden sisällä, kun ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön samassa kansallisessa asiassa: Irlannin viranomaiset ovat epävarmoja siitä, voidaanko henkilö, jonka väitetään tehneen useita rikoksia, luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan kauppa- ja yhteistyösopimuksen asiaa koskevien määräysten nojalla.

[18] Lisäksi, kun asiassa ilmenee vakavaa epävarmuutta kansalliseen valtiosääntöoikeuteen ja unionin oikeuteen liittyvistä perustavanlaatuisista kysymyksistä, tällaisen asian erityisolosuhteiden perusteella voi olla tarpeen käsitellä asia ensi tilassa. Ks. unionin tuomioistuimen presidentin määräys 19.10.2018, Wightman ym. (C-621/18, EU:C:2018:851, 10 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[19] Ks. unionin tuomioistuimen presidentin määräys 26.11.2024, MA (C-743/24, EU:C:2024:983).

[20] Ks. unionin tuomioistuimen presidentin määräys 26.11.2024, MA (C-743/24, EU:C:2024:983, 8 kohta).

[21] Kuten 29.7.2024 annettuun tuomioon Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649) johtaneessa asiassa, Yhdistyneellä kuningaskunnalla on oikeus esiintyä väliintulijana nyt käsiteltävässä asiassa. Ks. tarkemmin julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, 30 kohta ja alaviite 19).

33. Unionin tuomioistuin katsoi 29.7.2024 antamassaan tuomiossaan, että kauppa- ja yhteistyösopimuksen 524 artiklan 2 kohtaa ja 604 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on – silloin, kun pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö vetoaa siihen, että on olemassa vaara perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, jos hänet luovutetaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, koska ehdonalaisen vapauttamisen edellytyksiä on muutettu kyseisen henkilön kannalta epäedullisesti niiden rikosten oletetun tekemisen jälkeen, joista häntä syytetään – tarkasteltava itsenäisesti tämän vaaran olemassaoloa ennen kuin se lausuu kyseisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.[22] Tämän tarkastelun päätteeksi kyseisen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on kieltäydyttävä kyseisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain, jos sen jälkeen, kun se on pyytänyt pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta lisätietoja ja -takeita, sillä on käytettävissään objektiivisia, luotettavia, tarkkoja ja asianmukaisesti päivitettyjä tietoja, jotka osoittavat, että on olemassa todellinen vaara siitä, että kyseessä olevan rikoksen tekopäivänä voimassa olleen rangaistuksen ulottuvuus muuttuu siten, että määrätään alun perin määrättyä rangaistusta ankarampi rangaistus.[23]

34. Erityisesti perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan ulottuvuudesta unionin tuomioistuin totesi seuraavaa: 1) sen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseinen artikla sisältää ainakin samat takeet kuin ne, joista määrätään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklassa, joka on perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan nojalla otettava huomioon vähimmäissuojana,[24] ja 2) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaa sovellettaessa on erotettava toisistaan toimenpide, joka on pääasiallisesti rangaistus, ja rangaistuksen täytäntöönpanoa tai soveltamista koskeva toimenpide. Kun toimenpiteen luonne ja tarkoitus liittyvät vapauttamiseen osasta rangaistusta tai ehdonalaiseen vapauttamista koskevan järjestelmän muuttamiseen, toimenpide ei ole osa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklassa tarkoitettua rangaistusta.[25]

35. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvä toimenpide on ristiriidassa perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan kanssa vain, jos sillä muutetaan taannehtivasti kyseessä olevan rikoksen tekopäivänä voimassa olleen rangaistuksen ulottuvuutta, mikä merkitsee siten alun perin määrättyä rangaistusta ankaramman rangaistuksen määräämistä. Vaikka näin ei missään tapauksessa ole silloin, kun toimenpiteellä vain pidennetään vankeusaikaa, joka on suoritettava ennen ehdonalaiseen vapauttamisen mahdollisuutta, tilanne voi olla toinen muun muassa, jos mainitulla toimenpiteellä tosiasiallisesti kumotaan mahdollisuus ehdonalaiseen vapauteen tai jos se on osa sellaisten toimenpiteiden kokonaisuutta, joilla ankaroitetaan alun perin määrätyn rangaistuksen olennaista luonnetta.[26]

36. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa kysymyksellään lähinnä selvittää, onko perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan toista virkettä tulkittava siten, että kyseiseen määräykseen sisältyvä ankaramman rangaistuksen käsite kattaa tilanteen, jossa ehdonalaisjärjestelmää koskevia säännöksiä on muutettu siten, että oikeus päästä automaattisesti ehdonalaiseen vapauteen sen

22 Tähän sisältyy tilanne, jossa kyseinen oikeusviranomainen on jo sulkenut pois vaaran siitä, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan rikottaisiin, tukeutumalla Yhdistyneen kuningaskunnan yleisesti tarjoamiin takeisiin Euroopan ihmisoikeussopimuksen noudattamisesta ja kyseisen henkilön mahdollisuuteen valittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 98 kohta).

23 Ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 98 kohta).

24 Ibid., 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

25 Ibid., 94 kohta ja siinä mainittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö.

26 Ibid. 97 kohta.

jälkeen, kun puolet määrätystä rangaistuksesta on suoritettu, on korvattu oikeudella päästä vapauteen sen jälkeen, kun vähintään kaksi kolmasosaa määrätystä rangaistuksesta on suoritettu. Tällainen vapauttaminen riippuu ehdonalaislautakunnan suorittamasta arvioinnista.

A Rangaistuksen määrääminen ja täytäntöönpano

37. Aluksi on korostettava, että kauppa- ja yhteistyösopimuksella käyttöön otettua luovutusmekanismia [27] lukuun ottamatta käsitteitä, joita aion tarkastella, ei ole yhdenmukaistettu unionin tasolla. Kaikki nämä käsitteet esiintyvät muodossa tai toisessa unionin jäsenvaltioiden kansallisissa lainsäädännöissä. Yhdenmukaistamisen puuttumisen vuoksi käsitteet ja yksityiskohdat ovat kuitenkin väistämättä erilaisia eri jäsenvaltioissa. Jäljempänä pyrin esittämään lyhyesti ja selittämään käsitteitä, jotka ovat yhteisiä kaikille rikosoikeusjärjestelmille.

38. Nyt käsiteltävä asia koskee rangaistuksen määräämisen ja täytäntöönpanon [28] välistä eroa.

39. Rikoslaeissa säädetään erilaisista rangaistuksista, joista ankarin on vapaudenmenetys vankeusrangaistuksen muodossa. Tuomioistuin määrää tällaisen rangaistuksen [29] julkisen oikeudenkäynnin päätteeksi, ja siinä osoitetaan tekoon kohdistuvaa julkista paheksuntaa ja edistetään siten lain noudattamista. Sillä rajoitetaan merkittävästi rikoksentekijän oikeuksia, ja sen on näin ollen oltava oikeassa suhteessa rikoksen vakavuuteen ja syyllisyyteen. [30] Rangaistuksen tarkoitus on moninainen, ja se kuuluu tyypillisesti useisiin luokkiin, kuten rankaiseminen, [31] pelotevaikutus [32] ja kuntoutus. [33]

40. Rangaistuksen täytäntöönpanolla tarkoitetaan sitä vastoin prosessia, jossa tuomioistuimen määräämä vankeusrangaistus pannaan täytäntöön. Täytäntöönpanojärjestelmät vaihtelevat huomattavasti eri oikeusjärjestyksissä. [34] Rangaistuksen täytäntöönpanoon voi kuulua vankilaan ottaminen sekä vankeutta ja rangaistuksen hallinnointia koskevat yksityiskohtaiset seikat.

27 Kauppa- ja yhteistyösopimus on saanut vaikutteita eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdystä neuvoston puitepäätöksestä 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24). Ks. myös julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, 63 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

28 Käytän tässä ratkaisuehdotuksessa ilmaisuja ”täytäntöönpano” ja ”toimeenpano” synonyymeinä.

29 Tästä säädetään usein valtion perustuslaissa. Ks. esim. Saksan liittotasavallan perustuslain (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) 92 § ja Bundesverfassungsgerichtin (liittovaltion perustuslakituomioistuin, Saksa) 6.6.1967 antama tuomio, 2 BvR 375/60, 53/60 ja 18/65.

30 Ks. vastaavasti Jescheck, H.-H. ja Weigend, T., Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil, 5. painos, Duncker & Humblot, Berliini, 1996, s. 13.

31 Se on siten seuraamus tehdystä rikoksesta, ja näin varmistetaan, että rikoksentekijälle aiheutuu seurauksia.

32 Näin ollen se estää sekä rikoksentekijää (pelotevaikutus yksittäistapauksessa) tekemästä uusia rikoksia että suurta yleisöä (yleinen pelotevaikutus) tekemästä rikoksia ylipäätään.

33 Sen tarkoituksena on siten auttaa rikoksentekijöitä sopeutumaan uudelleen yhteiskuntaan ja elää tekemättä rikoksia.

34 Ks. Höffler, K. ja Padfield, N., ”The implementation of sentences”, teoksessa Ambos, K., Duff, A., Heinze, A., Roberts, J. ja Weigend, T., *Core Concepts in Criminal Law and Criminal Justice*, osa II, Cambridge University Press, 2022, s. 349–391, s. 379.

41. Vaikka rangaistuksen täytäntöönpano on perinteisesti kuulunut täytäntöönpanovaltaa käyttävälle elimelle,[35] oikeusjärjestykset eroavat toisistaan sen osalta, kuka tekee *päätöksen* vankilasta vapauttamisesta: joissakin oikeusjärjestyksissä päätöksen tekee tuomari,[36] kun taas toisissa sen tekee täytäntöönpanovaltaa käyttävä elin.[37] Joissakin jäsenvaltioissa on käytössä hybridijärjestelmä, jossa täytäntöönpanovaltaa käyttävä elin päättää asiasta tiettyjen rikosten osalta oikeuslaitoksen osan suostumuksella.[38]

42. Vaikka rangaistuksen määräämisen ja täytäntöönpanon välinen ero on teoriassa melko suoraviivainen, yksityiskohdat ratkaisevat ja joskus on vaikeaa vetää rajaa rangaistuksen määräämisen ja täytäntöönpanoa välillä,[39] kuten yritän havainnollistaa kolmella lyhyellä esimerkillä: ehdollinen rangaistus, alennettu rangaistus ja ennenaikainen vapauttaminen.

43. Ensinnäkin tuomioistuin voi tuomion antamishetkellä määrätä rangaistuksen ehdollisena, jolloin tuomittu ei joudu vankilaan, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Näin on erityisesti ja tyypillisesti silloin, kun rangaistus on pituudeltaan lyhyt, kun henkilöllä ei ole merkittävää aiempaa rikostaustaa tai ei ole merkittävää vaaraa siitä, että henkilö syyllistyy uuteen rikokseen, tai jos yhteiskunnallinen ennuste on positiivinen.

44. Toiseksi rangaistuksen kestoa voidaan lyhentää virallisesti rangaistuksen määräämisen jälkeen. Tätä kutsutaan rangaistuksen alentamiseksi (tai lieventämiseksi). Tämä voi yleensä johtua valituksesta, armahduksesta, yleisestä armahduksesta tai yksinkertaisesti lainsäädännön muutoksesta tai jopa oikeuskäytännön muutoksesta. Jos tämä myönnetään, uudesta, lyhyemmästä rangaistuksesta tulee virallinen.

45. Kolmas ryhmä koskee ennenaikaisen vapauttamisen järjestelmää. Tässä tapauksessa (alkuperäistä) rangaistusta, erityisesti sen pituutta, ei muuteta. Sen sijaan vanki saa tietyin edellytyksin suorittaa loput rangaistuksesta vankilan ulkopuolella. Se on siirtymävaihe vankilajärjestelmän (johon liittyy vapaudenmenetys) ja täydellisen vapauden välillä.[40] Tällainen ennenaikainen vapauttaminen voi olla automaattista tai se voi edellyttää hyvää käytöstä tai kuntoutuksen edistymistä.

46. Yleisesti ottaen vallitsee yksimielisyys siitä, että ehdollinen rangaistus (ensimmäinen esimerkki) koskee rangaistuksen määräämistä, kun taas ennenaikainen vapauttaminen (kolmas esimerkki) koskee rangaistuksen täytäntöönpanoa. Rangaistuksen alentaminen (toinen esimerkki) katsotaan yleensä viittaavan rangaistuksen määräämiseen, koska rangaistuksen kestoa

35 Ks. Tulkens, F. ja van de Kerchove, M., *Introduction au droit penal. Aspects juridiques et criminologiques*, 8. painos, Wolters, Waterloo, 2007, s. 595. Ks. myös Spielmann, A., "L'exécution des peines – un éternel problème", teoksessa *Diagonales à travers le droit luxembourgeois, Livre jubilaire de la Conférence Saint-Yves 1946-1986*, Imprimérie Saint-Paul, Luxemburg, 1986, s. 831–846, s. 839, julkaistu uudelleen teoksessa Spielmann, D. (toim.), *Au diapason des Droits de l'Homme. Ecrits choisis (1975-2003)*, Bruylant, Bryssel, 2006, s. 151–167, s. 159.

36 Esimerkkinä mainittakoon Belgia (Loi relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, 17.5.2006, V osasto, II luku: Tribunal de l'application des peines) tai Saksa (rikosprosessilain (Strafprozeßordnung) 462a §: Strafvollstreckungskammer (rikosasioiden jaosto, jonka vastaa rangaistusten täytäntöönpanosta).

37 Näin on Yhdistyneessä kuningaskunnassa, kuten jäljempänä yksityiskohtaisemmin esitetään. Kattava vertaileva yleiskatsaus, ks. van Kalmthout, A.M. ja TAK, P.J.P., *Sanctions-Systems in the member-States of the Council of Europe. Deprivation of liberty, community service and other substitutes. Part I* (1988) ja *Part II* (1992), Kluwer Law International ja Deventer. Ks. myös Pradel, J., *Droit pénal comparé*, 4. painos, Dalloz, 2016, 558 kohta.

38 Ks. esim. Luxemburg (rikosprosessilain (Code de procedure pénale) 669 § ja sitä seuraavat pykälät), jossa päätöksen voi tehdä syyttäjä tai tapauksen mukaan syyttäjä sellaisen lautakunnan lausunnon perusteella, johon kuuluu syyttäjän lisäksi kaksi syyttäjälaitoksen tuomaria.

39 Ks. myös Kadelbach, S., "Kapitel 15: Keine Strafe ohne Gesetz", teoksessa Dörr, O., Grote, R., ja Marauhn, T. (toim.), *EMRK/GG Konkordanzkommentar*, 3. painos, Mohr Siebeck, Tübingen, 2022, 37 kohta.

40 Ks. Spielmann, D. ja Spielmann, A., *Droit pénal général luxembourgeois*, 2. painos, Bruylant, Bryssel, 2004, s. 576.

lyhennetään virallisesti. Joissakin oikeusjärjestyksissä sen tulkitaan kuitenkin liittyvän rangaistuksen täytäntöönpanoon, koska rangaistusta lyhennetään tuomion antamisen jälkeen. Tuomio Del Río Prada v. Espanja, jota käsittelen jäljempänä, kuuluu viimeksi mainittuun ryhmään.

B Taannehtivuuskiellon periaate (Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappale ja perusoikeuskirjan 49 artikla)

1. Yleisiä näkökohtia

47. Oikeusvaltion olisi suojeltava yksilöä paitsi rikosoikeuden avulla myös rikosoikeudelta.[41] Kaikissa oikeusjärjestyksissä on siten yhtäältä säädettävä asianmukaisista menetelmistä ja keinoista rikosten ehkäisemiseksi ja toisaalta asetettava myös rikosoikeudellisen vallan käyttöä koskevia rajoituksia, jotta kansalaiset voivat puolustautua mielivaltaisia tai kohtuuttomia valtion toimia vastaan. Laillisuusperiaate on yksi niistä periaatteista, joilla tämä varmistetaan. Sen tarkoituksena on estää mielivaltaiset ja ennalta arvaamattomat rangaistukset, jotka eivät perustu lakiin tai jotka perustuvat epämääräiseen tai taannehtivan lakiin.

48. Laillisuusperiaate voidaan jakaa neljään muuhun alaperiaatteeseen:[42] analogiakielto,[43] sen kielto, että tapaoikeus olisi perusteena rangaistuksen määräämisessä tai rangaistuksen koventamisessa,[44] taannehtivuuskiellon periaate[45] ja sellaisten rikoslakien kielto, jotka eivät ole sisällöltään täsmällisiä.[46]

49. Laillisuusperiaate sisältyy perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan.

50. Rikoksesta ei myöskään saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksen teon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, sitä on sovellettava.

51. Nämä oikeudet ovat perusoikeuksina oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoisia.[47]

41 Ks. Roxin, C., *Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I*, 4. painos, Beck C.H., München, 2006, 5 A §, 1 kohta.

42 Ks. tästä jaottelusta Roxin, C., Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I, 4. painos, C. H. Beck, München, 2006, 5 B §, 7 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

43 Nullum crimen, nulla poena sine lege stricta.

44 Nullum crimen, nulla poena sine lege scripta.

45 Nullum crimen, nulla poena sine lege praevia.

46 Nullum crimen, nulla poena sine lege certa.

47 Ks. Lemke, S., teoksessa von der Groeben, H., Schwarze, J. ja Hatje, A. (toim.), *Europäisches Unionsrecht (Kommentar), Band 1*, 7. painos, Nomos, Baden-Baden, 2015, Art. 49 GRC, 2 kohta.

52. Perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohta perustuu pääasiallisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaan, jonka sanamuoto [48] on osittain sama. [49] Sitä on tulkittava siten, että se sisältää vähintään samat vaatimukset kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artikla. [50] Tämä vahvistetaan perusoikeuskirjaa koskevissa (ei-sitovissa) selityksissä. [51]

53. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artikla on ihmisoikeussopimuksen keskeinen määräys, [52] ja se on oikeusvaltion välttämätön osa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan mukaan siitä ei voida poiketa. [53]

54. Tästä pääsenkin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön, johon viitataan perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan tulkinnan yhteydessä. Ihmisoikeustuomioistuimella on nimittäin vakiintunutta oikeuskäytäntöä taannehtivuuskiellosta [54] eli Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen toisesta virkkeestä, jonka mukaan rikoksen tekohetkellä sovellettavissa ollutta *rangaistusta* ankarampaa rangaistusta ei saa määrätä.

55. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen perinteisen ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka rangaistus kuuluu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen soveltamisalaan, näin ei ole tämän rangaistuksen täytäntöönpanon osalta. [55]

48 Perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan kahden ensimmäisen virkkeen sanamuoto on olennaisilta osin sama kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen sanamuoto.

49 Se perustuu myös kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 15 artiklaan; ks. selitys 49 artiklaan – Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate, Euroopan unionin perusoikeuskirjan selitykset (EUVL 2007, C 303, s. 17). Selitykset on laadittu perusoikeuskirjan tulkitsemisen ohjaamiseksi, ja SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ja perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaisesti sekä unionin tuomioistuinten että jäsenvaltioiden tuomioistuinten on otettava ne asianmukaisesti huomioon.

50 Ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Ks. Selitys 52 artiklaan – Oikeuksien ja periaatteiden ulottuvuus ja tulkinta, Euroopan unionin perusoikeuskirjan selitykset (EUVL 2007, C 303, s. 17).

52 Ks. myös vastaavasti Scalia, D., ”L’application du principe de légalité des peines aux crimes (les plus) graves: l’orthodoxie retrouvée”, teoksessa *Revue trimestrielle des droits de l’homme*, osa 25, nro 99, Bryssel, 2014, s. 689–715, s. 714.

53 Ks. tältä osin myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 22.11.1995, C.R. v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1995:1122JUD002019092, 32 kohta); tuomio 22.11.1995, S.W. v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1995:1122JUD 002016692, 34 kohta) ja tuomio 12.2.2008, Kafkaris v. Kypros (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, 137 kohta).

54 On kuitenkin mielenkiintoista huomata, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle esittämissään valituksissa yksityiset perustavat väitteensä paljon useammin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan väitettyyn rikkomiseen kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan (oikeus vapauteen ja turvallisuuteen), 6 artiklan (oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin) tai 8 artiklan (oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta) rikkomiseen. Ks. tältä osin Sanz-Caballero, S., ”The principle of nulla poena sine lege revisited: The retrospective application of criminal law in the eyes of the European Court of Human Rights”, *European Journal of International Law*, osa 28, nro 3, 2017, s. 787–817, s. 789. Sanz-Caballero toteaa myös, että ne muutamat tapaukset, joissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaa on rikottu, ”ovat usein olleet yleisesti tunnettuja ja aiheuttaneet yhteiskunnallista kohua”.

55 Ks. Euroopan ihmisoikeustoimikunnan päätös 3.3.1986, Hogben v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385) ja päätös 28.2.1996, Hosein v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1996:0228DEC002629395). Ks. myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätös 29.11.2005, Uttley v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603) ja tuomio 12.2.2008, Kafkaris v. Kypros (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, 142 kohta).

56. Lisäksi Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitea, joka on kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen [56] valvontaelin, on omaksunut saman lähestymistavan, ja samoin kansallisissa oikeusjärjestyksissä taannehtivuuskiellon periaatetta sovelletaan yleensä ainoastaan rangaistuksiin eikä niiden täytäntöönpanoon. [57]

2. Kyseessä oleva järjestelmä

57. Tästä pääsen nyt käsiteltävään asiaan ja siihen, koskevatko kyseessä olevat toimenpiteet itse rangaistusta vai rangaistuksen täytäntöönpanoa. Tämän määrittämiseksi on tärkeää palauttaa mieleen näiden toimenpiteiden ominaispiirteet.

58. On tietenkin viime kädessä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asia ratkaista, onko käsiteltävässä asiassa olemassa vaara perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, jos MA luovutetaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. [58] Lisäksi asiassa on huomattava määrä epävarmuustekijöitä, koska tuomiota ei ole vielä annettu ja koska MA:n luovuttamista pyydetään väitettyjen rikosten osalta. Tällä hetkellä on väistämättä epäselvää, määrätäänkö siinä tapauksessa, että MA tuomitaan, rangaistukseksi vankeusrangaistus vai elinkautinen vankeusrangaistus. Kaikki tämä on kuitenkin viime kädessä merkityksetöntä, koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksessä viitataan nimenomaisesti määräaikaiseen vankeusrangaistukseen. Näin ollen unionin tuomioistuimen on tutkittava muutettua lainsäädäntöä (vain) määräaikaisten vankeusrangaistusten osalta.

59. Käytettävissä olevien tietojen perusteella ja kun otetaan huomioon, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tarvitsee tältä osin selvästi ohjeita, mistä on osoituksena se, että se on (uudelleen) esittänyt kysymyksensä unionin tuomioistuimelle, katson voivani tässä vaiheessa antaa ohjeita ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

a) Uusien sääntöjen sisältö

60. Kun pääasiassa kyseessä olevat rikokset tehtiin, oli niin, että jos rikoksista määrättiin määräaikainen vankeusrangaistus, tuomioistuimen, joka määräsi kyseisen määräaikaisen vankeusrangaistuksen, oli vahvistettava vankeusaika, joka oli enintään puolet määrätystä rangaistuksesta ja jonka päätyttyä rikoksentekijä oli automaattisesti päästettävä ehdonalaiseen vapauteen. [59] Secretary of State for Northern Irelandin velvollisuutena oli vapauttaa vanki, joka oli suorittanut asiaankuuluvan vankeusajan. [60]

[56] Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 15 artiklassa kielletään rikosoikeuden taannehtiva soveltaminen. Tältä osin ihmisoikeuskomitea on selventänyt, että taannehtivasti käyttöön otettua ehdonalaista vapauttamista sekä siihen liittyvää pakollista valvontaa ei pidetä edellä mainitussa 15 artiklassa tarkoitettuna rangaistuksena vaan pikemminkin sosiaalisena tukitoimenpiteenä, jonka tarkoituksena on rikoksentekijän sopeuttaminen takaisin yhteiskuntaan. Ks. A. R. S. v. Kanada, tiedonanto nro 91/1981, U.N. Doc. CCPR/C/OP/1, 29 (1984), 5.3 kohta, saatavilla osoitteessa https://juris.ohchr.org/casedetails/438/en-US. Näin ollen ihmisoikeuskomitea totesi, ettei tiedonantoa oteta tutkittavaksi. Kriittisestä keskustelusta, ks. Schabas, W.A., *U.N. International Covenant on Civil and Political Rights. Nowak's CCPR Commentary*, 3. painos, N.P. Engel Verlag, Kehl, 2019, Art. 15 CCPR, 13 kohta.

[57] Ks. esim. Merle, R. ja Vitu, A., *Traité de droit criminel, Tome I*, 7. painos, Éditions Cujas, Paris, 1997, 282 kohta, ja Kuty, F., *Principes généraux du droit pénal belge*, Éditions Larcier, Bryssel, 2007, 482 ja 506 kohta.

[58] Ks. vastaavasti julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, 81 kohta).

[59] Ks. rikosoikeudesta (Pohjois-Irlanti) vuonna 2008 annetun asetuksen (Criminal Justice (Northern Ireland) Order 2008) 8 §, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen toistanut ennakkoratkaisupyynnön 17 ja 18 kohdassa. Elinikäisen rangaistuksen, pituudeltaan määrittelemättömän vankeusrangaistuksen tai pidennetyn vankeusrangaistuksen tapauksessa ehdonalainen vapauttaminen oli mahdollista tietyn ajanjakson päätyttyä vain, jos ehdonalaislautakunta (Yhdistynyt kuningaskunta) katsoi, että tuomitun henkilön vankeuden jatkaminen ei ollut tarpeen väestön suojelemiseksi.

[60] Ks. rikosoikeudesta (Pohjois-Irlanti) vuonna 2008 annetun asetuksen (Criminal Justice (Northern Ireland) Order 2008) 17 §, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen toistanut ennakkoratkaisupyynnön 17 ja 18 kohdassa.

61. Uusien sääntöjen mukaan tuomittu voidaan tuomita määräaikaiseen vankeusrangaistukseen, jonka kokonaispituus vastaa ”asianmukaista vankeusaikaa” ja yhden vuoden ajanjaksoa, jonka ajan hän on ehdonalaisessa vapaudessa. Tämä rangaistuksen kokonaispituus ei saa ylittää sovellettavaa enimmäisvankeusaikaa (joka on nyt käsiteltävän asian osalta 10 vuotta).[61] ”Asianmukainen vankeusaika” on ilmaisu, jolla tuomioistuimen mielestä varmistetaan, että rangaistus on asianmukainen. Kun tuomittu on suorittanut kaksi kolmasosaa tästä vankeusajasta, hänet voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen ehdonalaislautakunnan päätöksellä sillä edellytyksellä, että lautakunta on vakuuttunut siitä, että vangin pitäminen vankilassa ei enää ole tarpeen yleisön suojelemiseksi.[62]

62. Uusilla säännöillä on siis tehty kaksi erillistä muutosta: ensinnäkin tuomitulla on mahdollisuus päästä ehdonalaiseen vapauteen hänen suoritettuaan kaksi kolmasosaa rangaistuksesta, vaikka aikaisemmin siihen oli mahdollisuus, kun puolet rangaistuksesta oli suoritettu, ja joka tapauksessa on aina oltava vähintään yksi viimeinen vuosi, jonka ajan asianomainen on ehdonalaisessa vapaudessa. Toiseksi automaattisen vapauttamisen järjestelmä korvattiin ehdollisella järjestelmällä, jossa ehdonalaislautakunnan arvio on välttämätön.

63. On lisättävä, että – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin[63] on esittänyt Supreme Court of the United Kingdomin (Yhdistyneen kuningaskunnan ylin tuomioistuin) asiaa koskevaan tuomioon[64] viitaten – kyseisen säädöksen muuttamisen ilmoitettuna tavoitteena on yleisön suojeleminen lopettamalla terrorismista tuomittujen rikollisten ennenaikainen ja automaattinen vapauttaminen ja lykkäämällä aikaisinta ajankohtaa, jona tällaisten rikollisten vapauttamista voitaisiin harkita.

b) Asianosaisten lausumat

64. MA väittää lähinnä, että unionin tuomioistuimen tuomiossa Alchaster[65] oleva ilmaisu ”kumotaan” mahdollisuus ehdonalaiseen vapauteen on ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan paitsi ehdonalaista vapauttamista koskevan mahdollisuuden poistamista missä tahansa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon vaiheessa myös tämän täytäntöönpanon tietyssä vaiheessa alun perin määrätyn automaattisen vapauttamisen poistamista. Lisäksi MA:n mukaan pääasiassa kyseessä olevilla muutoksilla ankaroitetaan rangaistuksen olennaista luonnetta. Hän väittää, että näillä muutoksilla lisätään rangaistusluonteinen elementti.

65. Irlanti, Yhdistynyt kuningaskunta ja komissio ovat päinvastaista mieltä. Ne korostavat, että rangaistukset eivät ole muuttuneet, toisin sanoen rangaistuksena on enintään 10 vuotta vankeutta. Ennenaikaisen vapauttamisen ehtojen muuttaminen on niiden mukaan tyypillinen esimerkki rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvästä toimenpiteestä. Ehdonalaislautakunnalla ei myöskään ole valtuuksia pidentää tai lyhentää määrättyä rangaistusta.

61 Ks. ennakkoratkaisupyynnön 22 kohta.

62 Ks. ennakkoratkaisupyynnön 22 kohta.

63 Ks. ennakkoratkaisupyynnön 21 kohta.

64 Ks. Supreme Court of the United Kingdomin tuomio 19.4.2023, Morgan ym. v. Ministry of Justice, [2023] UKSC 14, [2024] AC 130, 69 kohta, saatavilla osoitteessa https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2022-0056.

65 Ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 97 kohta).

c) Asian arviointi

66. Myönnän, että kyse on rajatapauksesta, jossa oikea vastaus ei ole ilmeinen. Minun on tarkasteltava huolellisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiaa koskevaa oikeuskäytäntöä [66] ennen kuin voin esittää unionin tuomioistuimelle vastausehdotuksen.

1) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö

67. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön lähtökohtana on se, että rangaistuksen käsite on ulottuvuudeltaan autonominen. [67] Tämän jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuin erottaa oikeuskäytännössään johdonmukaisesti toimenpiteen, joka on sinänsä rangaistus, toimenpiteestä, joka koskee rangaistuksen täytäntöönpanoa tai toimeenpanoa.

i) Tuomiota Del Río Prada v. Espanja edeltäneet asiat

68. Hogben-päätöksessä, jossa oli kyse murhasta, josta määrättävä rangaistus oli elinkautinen, kyseessä olleet säännöt olivat sellaiset, että kun asianomaista henkilöä ei enää pidetty vaarallisena, hänet voitiin siirtää suljetusta vankilasta avovankilaan, ja hän saattoi perustellusti odottaa vapautuvansa kahden vuoden kuluessa tämän siirron seurauksena. Hogben siirrettiin avovankilaan sen jälkeen, kun hän oli suorittanut 13 vuotta tuomiostaan. Tänä aikana ehdonalaista vapauttamista koskevia sääntöjä muutettiin. Toimivaltainen ministeri [68] ilmoitti poliittisen puolueensa konferenssissa uudesta ehdonalaista vapauttamista koskevasta politiikasta. Tavoitteena oli estää ehdonalaiseen vapauteen pääsy ennen kuin rangaistuksesta oli suoritettu 20 vuotta vankeudessa, kun kyse oli ”poliisin tai vankilan virkamiesten murhista, terrorismimurhista, lasten seksuaalimurhista tai sadistisista murhista ja ryöstön yhteydessä ampuma-aseella tehdyistä murhista”. Tästä seurasi, että Hogbenia ei voitu vapauttaa ennen kuin hän oli istunut 20 vuotta vankeudessa. Euroopan ihmisoikeustoimikunta katsoi, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu ”rangaistus” oli elinkautinen vankeusrangaistus. Ehdonalaisjärjestelmän muutos liittyi rangaistuksen täytäntöönpanoon eikä kyseiseen rangaistukseen. [69] Näin ollen valitus jätettiin tutkimatta.

69. Hosein-päätöksessä oli kyse valittajasta, joka oli tuomittu elinkautiseen vankeusrangaistukseen. Koska hän sairastui vankeuden aikana ja joutui sairaalahoitoon, ehdonalaista vapauttamista koskevaan kuulemiseen, joka olisi voinut johtaa hänen vapauttamiseensa, ei suostuttu. Euroopan ihmisoikeustoimikunta totesi, että ”ehdonalaista vapauttamista koskevat odotukset eivät vaikuta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklassa tarkoitettuun rangaistukseen”. [70]

66 Asian kannalta merkityksellinen on myös entisen Euroopan ihmisoikeustoimikunnan – joka toimi ennen kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa perustettu valvontajärjestelmä uudistettiin Euroopan ihmisoikeussopimuksen yhdennentoista pöytäkirjan voimaantulon myötä 1.11.1998 – oikeuskäytäntö.

67 Ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 9.2.1995, Welch v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1995:0209JUD 001744090, 28 kohta); tuomio 8.6.1995, Jamil v. Ranska (CE:ECHR:1995:0608JUD001591789, 31 kohta) ja tuomio 12.2.2008, Kafkaris v. Kypros (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, 142 kohta).

68 Toisin sanoen Secretary of State for the Home Department (sisäministeri, Yhdistynyt kuningaskunta).

69 Ks. Euroopan ihmisoikeustoimikunnan päätös 3.3.1986, Hogben v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385, kohta 4).

70 Ks. Euroopan ihmisoikeustoimikunnan päätös 28.2.1996, Hosein v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1996:0228DEC002629395, 1 kohta).

70. Tuomiossa Grava kyseessä olleessa tilanteessa valittaja oli tuomittu kuudeksi vuodeksi vankeuteen, jonka toimivaltainen toisen asteen tuomioistuin alensi myöhemmin neljään vuoteen. Tämän jälkeen hän haki rangaistuksen alentamista, mikä mahdollisti rangaistuksen lieventämisen tietyin edellytyksin. Rangaistuksen lieventäminen ensin evättiin mutta sittemmin myönnettiin. Tuolloin valittaja oli jo vapautettu. Vankilassa vietetty aika oli kuitenkin ylittänyt sen ajan, jonka hän olisi joutunut olemaan vankeudessa, jos rangaistuksen lieventämistä olisi sovellettu ajoissa. Valittaja väitti näin ollen, että rangaistuksen lieventämisen viivästyminen johti ankarampaan rangaistukseen kuin laissa säädettiin hänen rikoksensa tekohetkellä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin oli eri mieltä ja totesi, että rangaistuksella tarkoitetaan neljän vuoden vankeusrangaistusta. Rangaistuksen lieventämistä koskeva kysymys liittyy rangaistuksen täytäntöönpanoon eikä itse rangaistukseen. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaletta ei siis rikottu.[71]

71. Uttley-päätöksessä kyseessä olleessa tilanteessa 12 vuoden vankeusrangaistukseen tuomittu henkilö saattoi päästä ennenaikaiseen vapauteen suoritettuaan kaksi kolmasosaa rangaistuksestaan edellyttäen, että hän oli käyttäytynyt hyvin.[72] Hänen vankeutensa aikana sääntöjä muutettiin siten, että kun rangaistuksesta oli suoritettu kaksi kolmasosaa, ennenaikaiseen vapauteen pääsy oli ehdonalaista. Valittaja väitti, että tämä vaatimus merkitsi alun perin määrättyä rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin jätti valituksen tutkimatta ja toisti, että kyseessä oleva toimenpide ei ollut osa rangaistusta vaan osa järjestelmää, jossa vangit voitiin vapauttaa ennen määrätyn rangaistuksen suorittamista kokonaan.[73]

72. Yhteenvetona voidaan siis todeta, että kaikista edellä mainituista tapauksista ilmenee, että kun toimenpiteen luonne ja tarkoitus liittyvät rangaistuksen lieventämiseen tai ennenaikaista vapauttamista koskevan järjestelmän muuttamiseen, toimenpide ei ole osa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklassa tarkoitettua rangaistusta.

ii) Tuomio Del Río Prada v. Espanja

73. Tästä pääsenkin kysymykseen siitä, missä määrin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen edellä kuvattua melko formalisista lähestymistapaa on muutettu tuomiolla Del Río Prada v. Espanja.

74. Kun Del Río Prada syyllistyi rikokseen, Espanjan vuoden 1973 rikoslaissa enimmäisvankeusaika oli 30 vuotta usean rikoksen tapauksessa. Kyseisen rikoslain mukaan vangin rangaistuksesta voitiin lisäksi vähentää yksi päivä jokaista kahta työpäivää kohden. Myöhemmin, toisin sanoen ei ainoastaan rikosten tekemisen jälkeen vaan myös tuomioiden antamisen jälkeen, Tribunal Supremo (ylin tuomioistuin, Espanja) sovelsi niin kutsuttua Parot-doktriinia, jolla muutettiin rangaistusten lieventämisen laskentaa. Sen sijaan, että sitä olisi sovellettu 30 vuoden enimmäisrangaistukseen, sitä sovellettiin jokaiseen yksittäiseen

71 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.7.2003, Grava v. Italia (CE:ECHR:2003:0710JUD004352298, 51 kohta).

72 Ehdonalainen vapauttaminen olisi ollut mahdollista, kun rangaistuksesta oli suoritettu yksi kolmasosa.

73 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 29.11.2005, Uttley v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603). Kansallisella tasolla Court of Appeal (England & Wales) katsoi, että ehdonalaisuus on erottamaton osa koko rangaistusta eikä pelkästään sen täytäntöönpanon muoto. Oli fiktiivistä väittää, etteivät rangaistukset olleet ankarampia, minkä vuoksi Court of Appeal katsoi, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaa oli rikottu. Ks. [2003] EWCA Civ 1130, 14 ja 15 kohta; saatavilla osoitteessa http://www2.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2003/1130.html. House of Lords kuitenkin kumosi Court of Appealin (England & Wales) päätöksen ([2004] UKHL 38, joka on saatavilla osoitteessa https://publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040722/uttley-1.htm). Ks. yksityiskohtaisemmin Douglas, H., ”Article 7: no punishment without law”, teoksessa Simor, J. ja Emmerson, B., *Human Rights Practice*, Sweet & Maxwell, London, 2024.

rangaistukseen. Tämän seurauksena Del Río Pradan oli tosiasiallisesti mahdotonta saada *minkäänlaista rangaistuksen lievennystä*. Toisin sanoen mahdollisuus rangaistuksen lieventämiseen oli nolla.

75. Tässä tilanteessa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuri jaosto[74] katsoi, että Parot-doktriinin soveltaminen Del Río Pradan tilanteeseen vie tehokkaan vaikutuksen vankilassa tehtyyn työhön perustuvalta rangaistuksen lieventämiseltä, johon hänellä oli lain nojalla ja rangaistusten täytäntöönpanosta vastaavien tuomareiden lopullisten päätösten mukaisesti oikeus.[75] Euroopan ihmisoikeustuomioistuin jatkoi toteamalla, että tapa, jolla säännöksiä sovellettiin, ”meni pelkkää vankeinhoitopolitiikkaa pitemmälle”[76] ja että ”Parot-doktriinin seurauksena [30] vuoden enimmäisvankeusrangaistus ei enää ollut itsenäinen rangaistus, johon sovellettiin vähennyksiä vankeudessa tehdyn työn perusteella, vaan siitä tuli [30] vuoden rangaistus, johon ei tosiasiallisesti sovelleta tällaisia vähennyksiä”.[77]

76. Tämä viimeksi mainittu seikka on mielestäni ratkaiseva nyt käsiteltävän asian kannalta: tuomion Del Río Prada v. Espanja mukaan uudessa oikeudellisessa tilanteessa ei enää ollut mahdollista lyhentää määrättyä rangaistusta. Tällainen poikkeuksellinen seikka merkitsi alun perin määrätyn rangaistuksen ulottuvuuden uudelleenmäärittelyä.

77. Mielestäni tuomiossa Del Río Prada v. Espanja lähinnä vahvistetaan aiempi oikeuskäytäntö, jossa tehdään ero rangaistuksen määräämisen ja rangaistuksen täytäntöönpanon välillä. Kyseisen asian tosiseikat olivat kuitenkin sellaiset, että rangaistuksen alentamisen mahdollisuuden poistaminen vaikutti alkuperäisen rangaistuksen ulottuvuuteen.

iii) Tuomion Del Río Prada v. Espanja jälkeiset asiat

78. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on soveltanut kyseistä tuomiota useissa tutkimatta jättämistä koskevissa päätöksissä.

79. Päätöksessä Abedin valittajalla oli alun perin oikeus automaattiseen ja ehdottomaan vapauttamiseen suoritettuaan kolme neljäsosaa rangaistuksesta. Uusien sääntöjen – jotka annettiin ja jotka tulivat voimaan tuomion antamisen jälkeen – mukaan ehdonalaislautakunnan oli hyväksyttävä vapauttaminen. Lisäksi vapauttamisen ehdonalaisuus oli voimassa rangaistuksen päättymiseen saakka.

80. Toisin sanoen, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, järjestelmä, joka johtaa automaattiseen vapauttamiseen, korvattiin järjestelmällä, joka edellyttää ehdonalaislautakunnan toimia ja hyväksyntää.

81. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin muistutti ensin oikeuskäytännöstään, erityisesti päätöksestä Uttley ja tuomiosta Del Río Prada v. Espanja. Ihmisoikeustuomioistuin muistutti erityisesti viimeksi mainitun osalta, että ratkaiseva seikka sen määrittämiseksi, voidaanko Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaa soveltaa tällaiseen tapaukseen, on se, muuttavatko

74 Asia siirrettiin suuren jaoston käsiteltäväksi Espanjan hallituksen pyynnöstä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 43 artiklan nojalla, mikä tarkoittaa, että kyseessä on poikkeustapaus, jossa ”asiaan liittyy [Euroopan ihmisoikeussopimukseen] tulkintaan tai soveltamiseen vaikuttava taikka yleiseltä merkitykseltään tärkeä kysymys” (ks. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 43 artiklan 2 kappale).

75 Tuomio Del Río Prada v. Espanja, 107 kohta.

76 Ks. tuomio Del Río Prada v. Espanja, 108 kohta.

77 Ks. tuomio Del Río Prada v. Espanja, 109 kohta.

tehdyt muutokset *itse* rangaistusta tai määrittelevätkö ne sen uudelleen.[78] Se selitti, että tuomiossa Del Río Prada v. Espanja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaa koskeva kysymys nousi esiin, koska sen sijaan, että viranomaiset olisivat soveltaneet valittajan saamia vähennyksiä 30 vuoden rangaistukseen, kuten oikeuskäytännössä oli aiemmin tehty, viranomaiset sovelsivat valittajan saamia vähennyksiä yksittäisiin rangaistuksiin oikeuskäytännössä hiljattain tapahtuneen muutoksen mukaisesti. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että Espanjan käytäntöön tehdyn muutoksen kokonaisvaikutus oli lähinnä se, että valittajalle määrättyä rangaistusta muutettiin tai se määriteltiin uudelleen 30 vuodesta, josta tehtiin mahdolliset rangaistuksen vähennykset, 30 vuodeksi ilman oikeutta rangaistuksen vähennyksiin.[79]

82. Tämän jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että samoja näkökohtia ei voitu soveltaa Abedinin tapaukseen, jossa 20 vuoden vankeusrangaistusta ei ollut muutettu, ja että ennenaikaista vapauttamista koskevia säännöksiä sovellettiin juuri tähän rangaistukseen.[80] Ihmisoikeustuomioistuin totesi edelleen, ettei Abedinille määrättyä rangaistusta ollut määritelty uudestaan tai muutettu.[81] Tämän perusteella ihmisoikeustuomioistuin päätteli, että Abedinin tapaus koski hänen rangaistuksensa täytäntöönpanotapaa eikä kuulunut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen soveltamisalaan.[82] Se katsoi näin ollen, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi.[83]

83. Devriendt-päätöksessä oli kyse valittajasta, joka oli tuomittu elinkautiseen vankeusrangaistukseen. Tuomion antamisajankohtana hän saattoi hakea ehdonalaista vapauttamista suoritettuaan rangaistuksestaan 10 vuotta. Myöhemmin tämä kynnys nostettiin 15 vuoteen, ja sitä sovellettiin taannehtivasti hänen tapauksensa kaltaisiin tapauksiin.

84. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että lainsäädännön muutos liittyi rangaistuksen täytäntöönpanoon. Kuten Abedin-päätöksessä se muistutti, ettei kyseessä olevaa rangaistusta ollut muutettu rikoksen tekopäivän jälkeen.[84] Tämän jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että Belgian lain mukaan ehdonalainen vapauttaminen oli vankeusrangaistuksen täytäntöönpanomenetelmä, jossa tuomittu suoritti rangaistuksensa vankilan ulkopuolella edellyttäen, että hän noudatti asetettuja ehtoja määrätyn koeajan. Tältä osin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi nimenomaisesti, että kyseinen asia eroaa tältä osin tilanteesta tuomiossa Del Río Prada v. Espanja, jossa kyse oli suoritettavan rangaistuksen alentamisesta eikä pelkästään täytäntöönpanon ehtojen lieventämisestä tai mukauttamisesta.[85]

85. Tämän jälkeen ihmisoikeustuomioistuin totesi, että Devriendtin tilanne eroaa Del Río Pradan tilanteesta. Se myönsi, että vuoden 2013 lainsäädäntömuutoksen vaikutuksesta vankeusaika ennen ehdonalaisen vapauttamisen mahdollisuutta piteni, mikä epäilyksettä johti valittajan vankeuden kannalta ankarampaan tilanteeseen, mutta totesi, että toisin kuin asiassa, josta oli kyse tuomiossa Del Río Prada v. Espanja, se ei tehnyt ehdonalaista vapauttamista mahdottomaksi.[86]

78 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.11.2019, Abedin v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:2019:1112DEC005402616, 33 kohta).

79 Ibid., 35 kohta.

80 Ibid., 36 kohta.

81 Ibid.

82 Ibid.

83 Ibid., 37 kohta: valitus oli Euroopan ihmisoikeussopimuksen 35 artiklan 3 kappaleen a kohdassa tarkoitetulla tavalla aineellisesti yhteensopimaton Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa, ja se oli hylättävä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 35 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

84 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätös 31.8.2021, Devriendt v. Belgia (CE:ECHR:2021:0831DEC003556719, 24 kohta).

85 Ibid., 26 kohta.

86 Ibid., 28 kohta.

86. Tämän jälkeen se muistutti, että aiemmin on katsottu, että se, että vankeusaika, joka on suoritettava ennen ehdonalaisen vapauttamisen mahdollisuutta, piteni tuomion antamisen jälkeen, voi johtaa vankeuden kannalta ankarampaa tilanteeseen, koski rangaistuksen täytäntöönpanoa eikä itse rangaistusta, ja että näin ollen tällaisesta seikasta ei voitu päätellä, että määrätty rangaistus olisi ankarampi kuin pääasiaa käsitelleen tuomioistuimen määräämä rangaistus. [87]

87. Tämän jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että Devriendtin tapaus koski ainoastaan tapaa, jolla rangaistus suoritettiin, eikä sillä ollut mitään vaikutusta rangaistuksen ulottuvuuteen, joka pysyi muuttumattomana. [88] Se katsoi näin ollen, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi. [89]

88. Tuomio Del Río Prada v. Espanja on suuren jaoston tuomio, jolla on luontainen auktoriteetti, joka liittyy Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tärkeimpään ratkaisukokoonpanoon. Päätös Abedin ja päätös Devriendt ovat komiteoiden [90] tutkimatta jättämistä koskevia päätöksiä. Tämä ero kokoonpanossa on kuitenkin merkityksetön tässä yhteydessä, koska molemmat kokoonpanot edustavat muodollisesti samalla tavalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuinta. Tätä voidaan korkeintaan pitää osoituksena siitä, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mielestä päätöksessä Abedin ja päätöksessä Devriendt asia oli niin selvä, että se päätti antaa ne komitean käsiteltäväksi. [91]

2) Soveltaminen nyt käsiteltävässä asiassa

i) Ennen ehdonalaisen vapauttamisen mahdollisuutta suoritettavan vankeusajan piteneminen

89. Unionin tuomioistuimen tuomiossa Alchaster esittämien toteamusten mukaan ennen ehdonalaisen vapauttamisen mahdollisuutta suoritettavan vankeusajan piteneminen ei yksinään näytä kuuluvan perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. [92] Tukeudun tuomioon Del Río Prada v. Espanja ja päätökseen Devriendt siltä osin kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin toteaa hyvin selvästi, että se, että pidennetään vankeusaikaa, joka on suoritettava ennen ehdonalaisen vapauttamisen mahdollisuutta, on osa rangaistuksen täytäntöönpanoa, eikä se näin ollen kuulu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen soveltamisalaan.

87 Ibid., 29 kohta.

88 Ibid., 30 kohta.

89 Ibid., 34 kohta: valituksen katsottiin olevan aineellisesti yhteensopimaton Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 35 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla, ja se hylättiin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 35 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

90 Komiteat koostuvat muun muassa kolmesta tuomarista, ks. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 26 artiklan 1 kappale ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen työjärjestyksen 27 artikla.

91 Tällaiset tutkimatta jättämistä koskevat päätökset on kuvattu ”negatiiviseksi oikeuskäytännöksi”, jonka merkitys on siinä, että ”ainakin lähitulevaisuudessa on hyödytöntä viedä uusia vastaavia valituksia Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen”, ks. Myjer, E. ja Kempees, P., ”Thoughts on the positive impact of negative case-law”, teoksessa *El Tribunal Europeo de Derechos Humano. Una visión desde dentro. En homenaje al juez Josep Casadevall*, Tirant Lo Blanch, Valencia, 2015, s. 343–356, s. 352.

92 Ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 97 kohta).

ii) Ehdonalaislautakunnan arvio vapauttamisen edellytyksenä

90. Unionin tuomioistuin täsmensi tuomiossa Alchaster, että perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan soveltamisala voi kattaa tilanteen, jossa kyseessä olevalla toimenpiteellä tosiasiallisesti kumotaan mahdollisuus ehdonalaiseen vapauteen tai jossa se on osa sellaisten toimenpiteiden kokonaisuutta, joilla ankaroitetaan alun perin määrätyn rangaistuksen olennaista luonnetta.[93]

91. Käsiteltävässä asiassa voidaan sulkea pois se, että mahdollisuus ehdonalaiseen vapauteen poistetaan kokonaan, koska – kuten Yhdistynyt kuningaskunta vahvisti istunnossa – rangaistuksen viimeisen suorittamisvuoden aikana kyseinen henkilö päästetään *aina* ehdonalaiseen vapauteen. Tästä syystä katson, että nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva tilanne ei ole rinnastettavissa tuomiossa Del Río Prada v. Espanja kyseessä olleeseen tilanteeseen.

92. Kysymys siitä, onko kyse sellaisten toimenpiteiden *kokonaisuudesta*, joilla ankaroitetaan alun perin määrätyn rangaistuksen olennaista luonnetta, on mielestäni hankalampi, ja siksi siihen on vaikea vastata.

93. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi[94] Supreme Court of the United Kingdomin asiaa koskevaan tuomioon viitaten,[95] muutoksen ilmoitettuna tavoitteena on yleisön suojeleminen lopettamalla terrorismista tuomittujen rikollisten ennenaikainen ja automaattinen vapauttaminen ja lykkäämällä aikaisinta ajankohtaa, jona tällaisten rikollisten vapauttamista voitaisiin harkita.

94. Olen tietoinen siitä, että tämä on lainsäätäjän oletettu tarkoitus. Erityisesti sitä, että kyseessä oleva muutos koskee erityisesti terrorismista tuomittuja rikollisia, koska siinä otetaan käyttöön tiettyjä terrorismirikoksia koskeva erityinen ehdonalaisjärjestelmä, voitaisiin tulkita osoitukseksi siitä, että todellisuudessa tarkoituksena oli korottaa tällaisista rikoksista määrättävää rangaistusta. Voidaan myös pohtia, viitataanko päätöksellä, jolla tietyiltä rikollisryhmiltä evätään mahdollisuus ennenaikaiseen vapauttamiseen, yleisesti ottaen pikemminkin täytäntöönpanoon liittyvään tekniseen kysymykseen kuin itse rangaistuksen uudelleenmäärittelyyn. Toisin sanoen, kuten Court of Appeal totesi päätöksessä Uttley – jonka House of Lords tosin kumosi –,on fiktiivistä väittää, ettei rangaistus ollut muuttunut ankarammaksi.[96]

95. En kuitenkaan näe, miten tämä mahdollinen lainsäädännön tarkoitus voisi käsiteltävässä asiassa kyseenalaistaa perusperiaatteen, jonka mukaan rangaistusta ei sinänsä ole muutettu. On lisättävä, että jo Hogben-päätöksessä toimenpiteen ilmoitettuna tavoitteena oli kohdistaa se tiettyihin rikosryhmiin.[97] Näyttää kuitenkin siltä, ettei Euroopan ihmisoikeustoimikunta pitänyt tätä ongelmana.[98]

93 Ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 97 kohta).

94 Ks. ennakkoratkaisupyynnön 21 kohta.

95 Ks. Supreme Court of the United Kingdomin tuomio 19.4.2023, Morgan ym. v. Ministry of Justice, [2023] UKSC 14, [2024] AC 130, 69 kohta, saatavilla osoitteessa https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2022-0056.

96 Ks. edellä alaviite 70.

97 Tässä tapauksessa poliisien tai vankiloiden virkamiesten murhat, terrorismimurhat, lasten seksuaalimurhat tai sadistiset murhat ja ryöstön yhteydessä ampuma-aseella tehdyt murhat; ks. Euroopan ihmisoikeustoimikunnan päätös 3.3.1986, Hogben v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385, 4 kohta).

98 Ibid.

96. Lisäksi yksilön yleisölle mahdollisesti aiheuttaman vaaran arvioinnin käyttöönotto on mielestäni osa vankeinhoitopolitiikkaa. Kuvaavasti ilmaistuna keskeinen kysymys on se, voidaanko henkilö, joka on suorittanut merkittävän osan vankeusrangaistuksestaan, päästää vankilasta tiettynä ajankohtana. Jos ehdonalaislautakunta katsoo, että henkilö on *kyseisenä ajankohtana* vaaraksi yleisölle ja että hänen on suoritettava pidempi osa rangaistuksesta vankilassa, en ymmärrä, miten tämä vaikuttaisi alun perin määrätyn rangaistuksen olennaiseen luonteeseen. Rangaistusta sinänsä ei muuteta; henkilön tehtävänä on toimia *kyseisenä ajankohtana* tämän mukaisesti ja osoittaa ehdonalaislautakunnalle, että hänet voidaan päästää vankilasta. Tämä on mielestäni täysin irrallaan määrätystä rangaistuksesta. Kyse on lähes perinteisestä vankeinhoitopolitiikasta. Tästä on seurauksena, että henkilön vapaudenmenetys jatkuu.

97. Korostan tältä osin, että edellisessä kohdassa esitetyt näkökohdat edellyttävät ehdottomasti, että ehdonalaislautakunnan toimivalta rajoittuu kysymykseen siitä, muodostaako kyseinen henkilö tiettynä ajankohtana uhan yleisölle, että arviointi suoritetaan perusteellisesti tietyn protokollan mukaisesti ja että se dokumentoidaan asianmukaisesti. Tämän lisäksi ehdonalaislautakunta ei saa käyttää muuta harkintavaltaa.

98. Jos nämä edellytykset täyttyvät, katson, että muutetut toimenpiteet viittaavat rangaistuksen täytäntöönpanoon. Ne eivät vaikuta alun perin määrätyn rangaistuksen olennaiseen luonteeseen, ja siksi ne eivät edellä analysoidun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella kuulu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen soveltamisalaan.

99. Näin ollen jää kysymys siitä, myönnetäänkö perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdassa nyt käsiteltävän kaltaisessa tilanteessa laajempaa suojaa tai pitäisikö siinä myöntää laajempaa suojaa kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa.

iii) Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohta

100. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa määrätään, että siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. On korostettava, että perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohtaan sisältyy tae siitä – eikä pelkkä mahdollisuus siihen –, että Euroopan unionille varmistaa, ettei Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattujen vastaavien oikeuksien merkitystä ja ulottuvuutta heikennetä. [99] Samalla kyseisessä määräyksessä täsmennetään, ettei tämä estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa.

101. En kuitenkaan näe mitään syytä siihen, että näin pitäisi olla. Unionin tuomioistuin on katsonut, että perusoikeuskirjan 49 artikla sisältää vähintään samat takeet kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artikla, joka on perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan nojalla otettava huomioon vähimmäissuojana. [100] Tämä toteamus itsessään kuitenkin vain vahvistaa perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan sanamuodon. [101]

[99] Ks. Callewaert, J., ”L’adhésion de l’Union européenne à la Convention européenne des droits de l’homme: une réponse logique à l’optionalité de la Convention européenne des droits de l’homme en droit de l’Union européenne”, teoksessa *Revue trimestrielle des Droits de l’Homme*, osa 36, nro 141, 2025, s. 9–29, s. 12.

[100] Ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[101] Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohta ei estä myöntämästä unionin oikeudessa Euroopan ihmisoikeussopimusta laajempaa suojaa.

102. Kuten komissio on todennut, ei varsinkaan ole havaittavissa mitään jäsenvaltioille yhteistä perustuslaillista perinnettä, jonka vaikutuksesta perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohta olisi tai sen pitäisi olla ulottuvuudeltaan laajempi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappale.

103. En myöskään näe mitään unionin oikeusjärjestykselle ominaisia näkökohtia, jotka oikeuttaisivat laajempaan suojaan. Voi olla oikeudenaloja, joiden osalta Euroopan unionilla on perusteltuja syitä säätää laajemmasta suojasta kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaavassa oikeudessa. Näin ei kuitenkaan ole nyt käsiteltävässä asiassa. On syytä muistaa luontainen jännite mahdollisen perusoikeuskirjan 49 artiklaan vetoamisen ja unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen vahvan luottamuksen (vaikkakaan ei keskinäisen luottamuksen)[102] välillä perusoikeuksien kunnioittamisen osalta.[103] Tällaisessa tilanteessa näiden kahden periaatteen välinen herkkä tasapaino saavutetaan parhaiten perusoikeuksien suojan tasolla, joka vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen suojan tasoa. Voin jälleen yhtyä edesmenneen Lord Binghamin toteamukseen, jonka mukaan ”[Euroopan ihmisoikeussopimuksen] merkityksen olisi oltava yhtenäinen kaikissa sen sopimusvaltioissa. Kansallisten tuomioistuinten velvollisuutena on pysyä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön tahdissa, kun se kehittyy ajan myötä: ei enempää, mutta ei ainakaan vähempää”.[104] Tämän pitäisi koskea myös unionin tuomioistuinta nyt käsiteltävässä asiassa.

3) Loppuhuomautukset

104. Haluaisin päättää tämän ratkaisuehdotuksen kahteen loppuhuomautukseen, joiden hengessä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tehtävä arviointinsa.

105. Ensinnäkin nyt käsiteltävä asia rajoittuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa ja perusoikeuskirjan 49 artiklassa määrättyihin takeisiin. Kuten tässä ratkaisuehdotuksessa on osoitettu, rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia toimenpiteitä ei lähtökohtaisesti voida arvioida Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen nojalla. Ei kuitenkaan pidä unohtaa, että vangeilla on edelleen useita muita perusoikeuksia, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen (ensimmäisen) lisäpöytäkirjan 3 artiklassa määrätty äänioikeus tai tietyt oikeudet, jotka liittyvät Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa määrättyyn yksityis- ja perhe-elämän, kodin ja kirjeenvaihdon kunnioittamiseen,[105] vain kaksi esimerkkiä mainitakseni.

106. Toiseksi ja lopuksi haluan jälleen korostaa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on soveltaa ehdotettua tulkintaa sen käsiteltävänä olevaan asiaan ja että sen on tässä yhteydessä tehtävä kaikkensa tutkiakseen, ovatko kyseessä olevat toimenpiteet, jotka Yhdistynyt kuningaskunta on luokitellut ”vankeinhoitopolitiikaksi”, todellakin politiikkaa, jolla säännellään pelkästään rangaistuksen täytäntöönpanoa.

[102] Ymmärtääkseni unionin tuomioistuin käyttää *keskinäisen* luottamuksen periaatetta ainoastaan viitatessaan unionin jäsenvaltioiden väliseen suhteeseen; ks. tuomio 29.7.2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, 92 kohta ja viitattu oikeuskäytäntö). Katson sitä vastoin, että unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen luottamus on huomattavasti vahvempi kuin unionin ja useimpien muiden kolmansien maiden välinen luottamus.

[103] Ks. vastaavasti julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559).

[104] Ks. Regina v. Special Adjudicator (Respondent) ex parte Ullah (FC) (Appellant), [2004] UKHL 26, 20 kohta, saatavilla osoitteessa https://publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040617/ullah-1.htm.

[105] Ks. tarkemmin, PadfieldN., ”Article 8 and the rehabilitation of offenders: a view from Cambridge, England”, teoksessa Casadevall, J. ja Raimondi, G. ym., *Liber amicorum Dean Spielmann*, Wolf Legal Publishers, Oisterwijk, 2015, s. 457–464.

VI Ratkaisuehdotus

107. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Irlannin Supreme Courtin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan toista virkettä

on tulkittava siten, että kyseiseen määräykseen sisältyvä ankaramman rangaistuksen käsite ei lähtökohtaisesti kata tilannetta, jossa ehdonalaisjärjestelmää koskevia säännöksiä on muutettu siten, että oikeus automaattiseen ehdonalaiseen vapauttamiseen sen jälkeen, kun puolet määrätystä rangaistuksesta on suoritettu, on korvattu oikeudella vapauttamiseen sen jälkeen, kun vähintään kaksi kolmasosaa määrätystä rangaistuksesta on suoritettu, ja tämä vapauttaminen riippuu ehdonalaislautakunnan suorittamasta arvioinnista.